

Inspirationsmateriale til SAGSBEHANDLERE

TEENAGERE I FAMILIEPLEJE

Flere teenagere kan anbringes i familiepleje

Dette inspirationsmateriale er udarbejdet specielt til dig, der som sagsbehandler skal tage stilling til, om familiepleje – enten i netværket eller i en ordinært godkendt plejefamilie – kunne være en mulighed i en konkret sag.

Materialet er baseret på undersøgelsesrapporten *Teenagere i Familiepleje – set fra anbragte unge og plejeforældres perspektiv*, som Videnscenter for Familiepleje i Københavns Kommune udgav i november 2012.

I Danmark er andelen af teenagere, som anbringes i familiepleje frem for på døgninstitution eller opholdssted, lav sammenlignet med lande som Norge og Sverige. Men denne undersøgelse viser, at langt de fleste anbragte teenagere er glade for deres plejefamilie. Når de først har vænnet sig til at bo i en anden familie, sætter de stor pris på den omsorg og de faste rammer, som en plejefamilie kan tilbyde, og mange knytter stærke bånd – især til deres plejemor – selv om de anbringes i en sen alder.

På de næste sider opsummerer vi hovedpointerne fra undersøgelsen, ligesom vi videregiver vores anbefalinger til sagsbehandlere.

Vi håber, at du får glæde af materialet.

FAKTA OM UNDERSØGELSEN

- Undersøgelsen er foretaget af Videnscenter for Familiepleje, som er forankret i Center for Familiepleje i Københavns Kommune.
- Undersøgelsen blev gennemført i 2010-2012 og er baseret på interviews med 10 unge og 10 plejeforældre samt en spørgeskemaundersøgelse udsendt til alle københavnske plejebørn i teenagealderen og deres plejeforældre.
- Spørgeskemaet blev besvaret af 83 ud af 124 teenagere i familiepleje og 94 ud af 124 plejefamilier. Det giver en svarprocent på henholdsvis 67 og 76 procent.
- Undersøgelsen er støttet med midler fra Egmont Fonden.

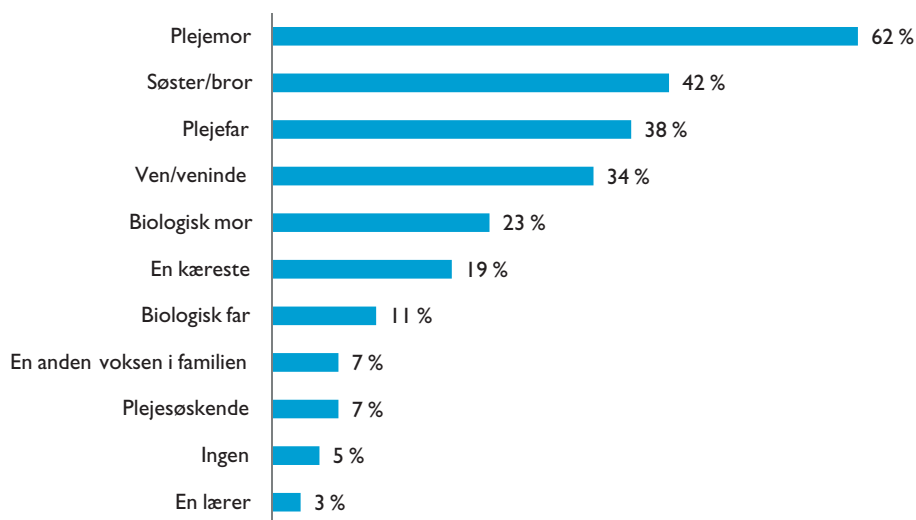
Trivsel og udvikling i familiepleje

8 ud af 10 af de unge, som blev anbragt som teenagere i familiepleje oplyser, at de er glade eller meget glade for at bo hos deres plejefamilie. Den struktur og de faste rammer, en plejefamilie tilbyder, har ifølge de unge en stor betydning for deres trivsel.

... alle de her familieting får jeg med. Og så får jeg utrolig meget støtte, både til skolen og til økonomi og til... jamen, hjælp til hvis jeg har drengeproblemer, eller hvis jeg har nogle problemer med mine venner, eller... jamen, de [plejefamilien] er der bare, de er der altid.” Sanne, 21 år

Hvilke personer føler unge i familiepleje sig mest knyttet til?

Når de unge i familiepleje skal fortælle, hvem de føler sig særligt knyttet til, viser undersøgelsen, at 62 procent nævner deres plejemor.

Hvis der ses isoleret på unge, der først er blevet anbragt i familiepleje som *teenagere*, giver 42 procent udtryk for, at de er særligt knyttet til deres plejemor. Undersøgelsen viser dermed, at også unge anbragt som *teenagere* kan skabe tilknytning til deres plejefamilie.

Flere plejeforældre giver udtryk for, at når det lykkes for dem at få skabt en tillidsfuld relation og få den unges fortrolighed, så oplever de, at den unge i højere grad bliver modtagelig for deres omsorg og støtte. Det kan være svært for den unge særligt i begyndelsen at forholde sig til at bo i en anden familie, men med den rette støtte og hjælp får mange unge gavn af at bo i en plejefamilie.

ANBEFALINGER

- **Det er vigtigt at tale med den unge om, hvad det vil sige at bo i en plejefamilie. Hvad kan den unge forvente sig, og hvad forventes der af den unge i forhold til at bo hos en anden familie?**
- **Undersøg, om den unge er motiveret for at bo i en plejefamilie, da netop den unges motivation er vigtig for et godt anbringelsesforløb.**
- **Inddrag den unge i processen med at finde frem til de kriterier, plejefamilien skal leve op til. Hvad er en god familie for den unge? Hvilke normer og værdier skal familien have? Hvilke interesser? Skal der være andre børn? Og hvor skal familien bo? Måske kan ikke alle ønsker opfyldes, men det er alligevel væsentligt at få den unges ønsker afdækket.**

Skole og uddannelse

Flere af de unge fortæller, at der ikke har været megen hjælp at hente til skolegangen, mens de boede hos deres forældre. Nogle har tidligt haft et stort voksenansvar i hjemmet, hvorfor det har været svært at koncentrere sig om lektierne. 53 procent af de unge oplever, at de er blevet bedre til at passe deres skole og lave lektier, efter de er flyttet ind hos plejefamilien. Når man spørger plejeforældrene, om de oplever, at de kan understøtte den unges skolegang, giver 9 ud af 10 plejeforældre udtryk for, at det kan de.

Undersøgelsen viser, at en god plejefamilie kan være med til at understøtte de unges skolegang, så de på sigt har større mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

[Hvis jeg ikke var kommet i familiepleje] ved jeg, at jeg slet ikke var kommet så langt, altså i skolen, [...] fordi dengang, der var altid noget, jeg var ked af, så jeg kunne slet ikke koncentrere mig i skolen.” Sakura, 16 år

ANBEFALINGER

- **Du kan være med til at styrke selvværdet hos den unge ved at sætte fokus på de styrker og potentialer, som den unge kan have erhvervet sig i forbindelse med tidligt voksenansvar og mange udfordringer i livet frem for at have en forventning om, at der er mange ting, den unge ikke kan.**
- **Fremhæv den positive adfærd, som du ser hos den unge, og efterspørg mere af den – det kan nemlig have en positiv indflydelse på den unges skolegang og faglige udvikling.**

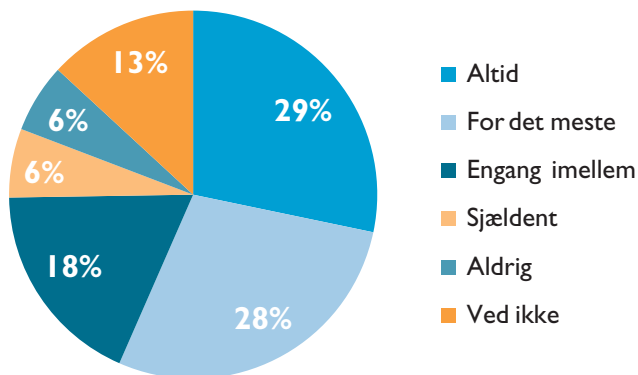
De unge føler sig i høj grad inddraget

Over halvdelen af de unge synes, at sagsbehandleren eller andre fra kommunen lytter til de ting, de har at sige.

I undersøgelsen kommer det også frem, at det har stor betydning for de unges trivsel, at de føler sig inddraget og har indflydelse på beslutninger om eksempelvis samvær. 60 procent af de unge giver udtryk for, at de selv er med til at bestemme, 21 procent oplyser, at de ikke har indflydelse, og 19 procent svarer ”ved ikke/ikke relevant”.

Flere unge giver også udtryk for, at der er emner, som de ikke har lyst til at blive inddraget i, for eksempel plejefamiliens vederlag og udgifter ved at have den unge boende.

De unges oplevelse af inddragelse i egen sag

ANBEFALINGER

- **Det er helt essentielt, at de unge føler sig inddraget i beslutninger om deres eget liv, hvis en anbringelse i familiepleje skal lykkes. Tal derfor grundigt med den unge før og under anbringelsen.**
- **Det er også afgørende, at den unge er motiveret og klar over, hvad han eller hun selv skal bidrage med, for at anbringelsen bliver en succes. Det kan for eksempel være, at den unge skal give besked til plejeforældrene om sin færden, eller at den unge skal hjælpe til i hjemmet på lige fod med plejefamiliens andre børn.**

Søskende er meget betydningsfulde

42 procent af de unge oplyser, at de er særligt knyttet til deres søskende. En stor del af de unge har oplevet mange af de samme ting som deres søskende, og de har derfor lettere ved at dele deres tanker og bekymringer med dem end med andre. Undersøgelsens resultater understreger dermed vigtigheden af sagsbehandlerens arbejde med at sikre, at relationen mellem søskende bevares.

Jeg føler mig helt klart rigtig tæt på min søster, fordi... hun har selv boet i pleje, og kender min holdning til min mor og far.” Sakura, 16 år

ANBEFALINGER

- **Undersøg altid muligheden for at anbringe søskende sammen, hvor det er hensigtsmæssigt. Hvis det ikke er muligt, så hjælp den unge med at bevare kontakten, for eksempel i form af hyppigt samvær under anbringelsen.**

Normalitet og ensomhed

Mange anbragte unge føler sig anderledes end deres kammerater, stræber efter normalitet og føler sig ind i mellem ensomme. Ifølge undersøgelsen handler det ikke så meget om, at de bor i en plejefamilie, men mere om årsagen til at de ikke bor hos deres biologiske forældre. Nogle af de unge er bange for at blive sat i bås med deres forældre, og det kan være svært for dem at dele deres inderste tanker og følelser med andre, der ikke har oplevet det samme. Blandt andet derfor kan kontakten til søskende være særlig relevant.

Undersøgelsen peger også på, at det for mange anbragte unge kan være positivt at mødes med andre anbragte unge, som de kan dele deres historier med. Det kan være med til at minimere mistro.

... i starten tænkte jeg bare, at jeg var det eneste barn i hele verden, der ikke boede hos sin mor og far...” Peter, 15 år

ANBEFALINGER

- **Tal med den unge om muligheden for at indgå i netværksgrupper med andre anbragte børn og unge.**
- **Foreslå også den unge at læse *Når man bor i en anden familie*, som er en lille, letlæst bog skrevet af nuværende og tidligere plejebørn, der deler deres tanker og gode råd i forhold til familiepleje. Find den på centerforfamiliepleje.dk/ungebog**
- **Stil psykologhjælp til rådighed, hvis den unge har behov for det. Bearbejdelsen af tidligere svigt kan være med til at styrke den unges trivsel og selvværd.**

Unge med etnisk minoritetsbaggrund

En stor del af de anbragte teenagere i familiepleje fra Københavns Kommune har etnisk minoritetsbaggrund, og langt de fleste er anbragt i etnisk danske familier. Undersøgelsen viser, at de fleste unge trives i plejefamilien, om end der også kan være særlige udfordringer forbundet med at være ung med etnisk minoritetsbaggrund i familiepleje. Mange af de unge ønsker på den ene side at være ”danske” og på den anden side at forblive en del af deres egen familie og kulturbaggrund. Nogle af de unge føler sig pressede af deres forældres ønsker til deres adfærd, for eksempel i forhold til påklædning og religiøse handlinger. De unge kan blive frustrerede, hvis forældrene ikke støtter dem i deres bestræbelser på at være ”danske” og eksempelvis ikke billiger, at de bliver konfirmeret.

Undersøgelsen viser, at forvaltningen kan gøre en positiv forskel ved at sikre, at både forældre, plejeforældre og den unge selv får den nødvendige støtte og hjælp til at tackle disse udfordringer, så der tages hensyn til alle parter. Den unges egne ønsker bør veje tungest, men det er også i den unges interesse, at der ikke unødigt opstår konflikter.

Men han har også været rimelig splittet. Han er jo muslim, og moren er ortodoks muslim, og hun vil gerne have, at han får koranen og halalmad, og hvad det ellers er. Og han er en ganske almindelig dansk dreng, der ønsker flæskesteg, frikadeller og kødpølse... Der er rigtig mange indre konflikter, som han er nødt til at forholde sig til, og som vi andre også er nødt til at forholde os til.” Mette, plejemor til Muhammed på 16 år

ANBEFALINGER

- **Sørg for, at sproglige barrierer ikke forhindrer et godt samarbejde mellem de biologiske forældre og plejeforældrene ved at stille tolk til rådighed ved behov.**
- **Tilbyd modersmålsundervisning til de familieplejeanbragte teenagere, hvis du vurderer, at det er nødvendigt, for at de unge ikke over tid mister evnen til at kommunikere med deres forældre.**
- **Tilbyd eventuelt en støtteperson med samme etniske, sproglige og religiøse baggrund, som kan være en positiv rollemodel for den unge.**

Netværkspleje

De netværksanbragte teenagere giver i lige så høj grad udtryk for at trives som de ordinært anbragte. Mange af de netværksanbragte teenagere har en tæt relation og stærk tilknytning til plejeforældrene allerede inden anbringelsen formelt træder i kraft, og det betyder, at de generelt ikke har det så svært i begyndelsen som de ordinært anbragte teenagere.

Der er flere andre fordele ved netværkspleje, men undersøgelsen viser, at der også kan være særlige udfordringer for såvel de unge som netværksplejeforældrene, som forvaltningen skal tage højde for. Samarbejdet med de biologiske forældre kan være vanskeligt, og netværksplejefamilier efterspørger i højere grad end andre plejefamilier mere støtte og vejledning til at klare de dilemmaer og loyalitetskonflikter, der kan opstå mellem dem og den unges biologiske forældre.

Du skal jo indberette hende, og det har jeg jo i starten haft rigtig, rigtig svært ved, for hun er jo min søster [...] Jeg gør det jo for at kunne skabe nogle ordentlige forhold for Peter. Det er en svær rolle at sidde i.” Leif, netværksplejefar til Peter på 16 år

Undersøgelsen viser i øvrigt, at det forhold, der generelt har størst betydning for plejefamiliers tilfredshed med plejeforholdet, er, at de modtager god og relevant råd og vejledning.

Neutral støtteperson

I forbindelse med Barnets Reform er det blevet et lovkrav, at kommunen forud for anbringelsen skal hjælpe barnet eller den unge med at finde en person fra familien eller netværket, som kan udpeges til at være støtteperson under anbringelsen. I forbindelse med netværksanbringelser kan den unges netværk dog være tæt involveret i familiens konflikter, hvorfor det ofte vil være hensigtsmæssigt, at den unge får tildelt en støtteperson, der står uden for denne personkreds, for eksempel en kommunalt ansat støtteperson.

ANBEFALINGER

- **Vær opmærksom på, at netværksplejefamilien får den nødvendige supervision, råd og vejledning.**
- **Undersøg om en person, som ikke er en del af familien, kan være støtteperson for den unge under anbringelsen.**

Hvad med fremtiden?

Nogle af de unge i undersøgelsen giver udtryk for, at de har været meget usikre på, hvad der skulle ske, når de blev 18 år. For eksempel om de kunne blive boende i plejefamilien, eller om de skulle flytte. Men med Barnets Reform fra 2011 har man ønsket at sikre de unge den ro og tryghed, der ligger i at vide, hvad der skal ske fremover. I dag er kommunen forpligtet til at begynde at forberede den unge på voksenlivet allerede fra det 16. år, mens den skal have truffet afgørelse om behovet for efterværn, senest når den unge er 17 ½ år.

ANBEFALINGER

- **I forbindelse med udarbejdelsen af 16+ handleplanen, er det vigtigt at tale med den unge om, hvad der skal ske, når han/hun fylder 18 år. Sørg for, at den unge er inddraget og hele tiden er med på, hvad der skal til for at kunne klare sig som voksen – både socialt, økonomisk, uddannelses- og erhvervsmæssigt.**
- **Tal med den unge om, hvilke konkrete muligheder der kan være for ham/hende, og find sammen frem til, hvad der vil være den bedste løsning for fremtiden. Har den unge fortsat behov for støtte, kan efterværn være en mulighed. Efterværn kan være mange ting, for eksempel at opholdet i plejefamilien forlænges, at den unge får en fast kontaktperson, bliver tilknyttet en netværksgruppe eller at der etableres en udslusningsordning, så overgangen til egen bolig bliver mere glidende. Se eventuelt også Servicestyrelsens *Håndbog om Barnets Reform* (side 212 ff.).**

Dette inspirationsmateriale er en del af en serie, som også omfatter materialer til familieplejekonsulenter og plejeforældre samt rapporten *Teenagere i familiepleje – set fra anbragte unge og plejeforældres perspektiv*. Rapporten findes også i en forkortet udgave med fokus på *Konklusioner og anbefalinger*. Udgivelserne er baseret på en undersøgelse, som Videnscenter for Familiepleje har foretaget blandt anbragte unge og deres plejeforældre.

Videnscenter for Familiepleje er et kommunalt videnscenter forankret i Center for Familiepleje i Københavns Kommune. Videnscentret gennemfører undersøgelser og metodeudviklingsprojekter med det formål at udvikle og kvalificere arbejdet med at anbringe børn og unge. Videnscentret er kendetegnet ved at arbejde ud fra et stærkt børneperspektiv.

Du kan læse mere om undersøgelsen og downloade publikationerne på www.centerforfamiliepleje.dk

KØBENHAVNS KOMMUNE
Socialforvaltningen
2013

Støttet med midler fra:
EGMONT
Fonden